

Sygn. akt III U 441/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 sierpnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Anna Kicman

Protokolant st. sekr. sądowy Katarzyna Maziarczyk - Kotwica

po rozpoznaniu w dniu 24 sierpnia 2015 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy J. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania J. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 6 maja 2015 r., **znak:** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. L. prawo do emerytury, począwszy od 1 kwietnia 2015 r.

Sygn. akt III U 441/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 24 sierpnia 2015 r.

Decyzją z dnia 6 maja 2015 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy J. L. przyznania emerytury.

W podstawie prawnej powołano art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W uzasadnieniu wskazano, że Zakład odmówił przyznania emerytury, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Zakład przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 r. okresy nieskładkowe w wymiarze 6 dni; składkowe – 25 lat i 7 miesięcy; łącznie – 25 lat, 7 miesięcy i 6 dni. Do pracy w szczególnych warunkach nie zaliczono okresów od 4 sierpnia 1976 r. do 31 lipca 1980 r. z tytułu zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w Z., ponieważ brak jest wykazanego charakteru zatrudnienia, a stanowisko nie jest zgodne z wymienionym w wykazie A, dziale nr VIII, poz. nr 2, pkt 5.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył w dniu 25 maja 2015 r. wnioskodawca J. L..

W uzasadnieniu wskazał, iż nie ma możliwości uwiarygodnienia świadectwa pracy w warunkach szczególnych, którego nie uznał ZUS z powodu braku wskazanego charakteru zatrudnienia i braku zgodności stanowiska z wymienionym w wykazie A, działem nr VIII, poz. nr 2, pkt 5, ponieważ Zakład pracy już nie istnieje. Jednakże przedłożył świadectwo pracy ze Spółdzielni Kółek Rolniczych w P., gdzie pracował w okresie od 25 maja 1981 r. do 31 października 1984 r. również jako kierowca ciągnika w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie.

Na uzasadnienie swojego stanowiska organ rentowy podał, iż sporną kwestią jest staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat. ZUS uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych 14 lat, 6 miesięcy i 9 dni, natomiast nie uwzględnił okresu pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w Z. w okresie od 4 sierpnia 1976 r. do 31 lipca 1980 r., ponieważ nie wskazano w przedłożonym świadectwie pracy charakteru pracy, a stanowisko pracy nie odpowiadało stanowisku wymienionemu w przepisach resortowych.

Podkreślił, iż fakt wykonywania pracy w warunkach szczególnych musi być potwierdzony przez pracodawcę (ewentualnie jego następcę prawnego) w oparciu o posiadaną dokumentację, a szczególnie w oparciu o ewidencję stanowisk pracy w warunkach szczególnych, ewidencję zatrudnionych na nich pracowników oraz w oparciu o zapisy w aktach osobowych pracowników. Ponadto jak wskazał, jedynie prawidłowo wystawione świadectwo – nie budzące wątpliwości co do treści lub inny dokument wystawiony przez pracodawcę (jednoznacznie potwierdzających pracę w warunkach szczególnych) może stanowić wiarygodny dla ZUS dowód na okoliczność pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy zwrócił uwagę, iż wnioskodawca spełnił warunek wieku w dniu (...) – osiągnął wówczas 60 lat, nie przystąpił do OFE, osiągnął staż w wymiarze co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1 stycznia 1999 r., jednakże spornym okazał się staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych.

ZUS wskazał, iż wprawdzie wnioskodawca przedłożył świadectwa pracy w szczególnych warunkach wystawione przez pracodawcę w dniu 31 lipca 1980 r., przy czym jak zauważa ZUS, nie podano w nim charakteru wykonywanej pracy, natomiast nazwa wskazanego stanowiska pracy (kierowca ciągnika rolniczego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony) nie została wymieniona w przepisach resortowych – pracodawca wskazał jako przepisy resortowe zarządzenie nr 10 Ministra Komunikacji, przy czym prawdopodobnie Minister Komunikacji nie nadzorował pracy Spółdzielni Kółek Rolniczych. Z ogólnego świadectwa pracy jak zauważa ZUS wynika jedynie, że wnioskodawca pracował na stanowisku kierowcy ciągnika, przy czym jak wskazał, nie wynika z niego, jaki rodzaj pracy wykonywał oraz czy prace te wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Skoro brak jest tych informacji, to brak jest w ocenie ZUS również możliwości dokonania oceny zatrudnienia wnioskodawcy pod kątem zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy w Przemysłu ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. L., ur. dnia (...) r., w dniu 10 kwietnia 2015 r. złożył wniosek o emeryturę, oświadczając w nim jednocześnie, iż nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

W aktach emerytalnych wnioskodawcy zalega dokumentacja poświadczająca przebieg zatrudnienia, z której wynika m.in., że był on zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. z/s w P. w okresie od 15 marca 1985 r. do 30 września 2008 r. kierowca samochodowy (w okresie od 15 marca 1985 r. do 31 marca 2005 r.), specjalista do spraw obrotu zwierzętami – kierowca (w okresie od 1 kwietnia 2005 r. do 30 września 2008 r.), a także świadectwo pracy z dnia 31 marca 2015 r. sporządzone przez M. P. J. G. & M. P. sp. J., z którego wynika, iż wnioskodawca był zatrudniony w okresie od 1 listopada 2011 r. do 31 stycznia 2012 r. na stanowisku operator maszyn do produkcji opakowań, a w okresie od 1 lutego 2012 r. do 31 marca 2015 r. na stanowisku operator maszyn do produkcji opakowań z papieru; świadectwo pracy z dnia 26 marca 1999 r. sporządzone przez Hutę (...) S.A., z którego wynika, iż wnioskodawca był zatrudniony w okresie od 27 października 1970 r. do 18 października 1971 r. na stanowisku uczeń – tokarz, tokarz, frezer; świadectwo

pracy z dnia 31 marca 1981 r. wystawione przez Usługowo – (...) w S., z której wynika, iż wnioskodawca był zatrudniony w okresie od 1 sierpnia 1980 r. do 31 marca 1981 r. na stanowisku kierowca ciągnika; świadectwo pracy z dnia 4 maja 1993 r. wystawione przez Spółdzielnię Kółek Rolniczych w P., z którego wynika, iż wnioskodawca był zatrudniony w okresie od 25 maja 1981 r. do 31 października 1984 r. na stanowisku kierowca ciągnika.

W aktach organu rentowego zalega także świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 2 grudnia 2014 r. wystawione przez Kółko Rolnicze w T., z którego wynika, iż wnioskodawca w okresie od 1 kwietnia 1973 r. do 27 grudnia 1973 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w dziale VIII, poz. 3, zał. Nr 1, wykaz A (tj. prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych), co odpowiada stanowisku kierowca ciągnika (traktorzysty).

W aktach zalega również świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez (...) Przedsiębiorstwo (...) w R. z/s w P., z którego wynika, iż wnioskodawca w okresie od 15 marca 1985 r. do 31 marca 2005 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony wymienionym w wykazie A, dziale VIII, poz. Nr 2, pkt 1 stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 55 Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 14 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach.

Ponadto w aktach zalega także świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 31 lipca 1980 r. sporządzone przez Spółdzielnię Kółek Rolniczych w Z., z którego wynika, iż wnioskodawca był zatrudniony w okresie od 4 sierpnia 1976 r. do 31 lipca 1980 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy ciągnika rolniczego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Wnioskodawca przedłożył w ZUS również kserokopię dokumentacji płacowej za lata 1985-2008 oraz oryginał dokumentacji płacowej za lata 2011 – 2015.

Na podstawie całości zgromadzonej w aktach rentowych dokumentacji, ZUS decyzją z dnia 6 maja 2015 r. odmówił wnioskodawcy przyznania emerytury, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił on 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

ZUS przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 r. okresy nieskładkowe w wymiarze 6 dni; składkowe – 25 lat i 7 miesięcy; łącznie – 25 lat, 7 miesięcy i 6 dni. Organ rentowy przyjął także staż w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat, 7 miesięcy i 9 dni. Nie uznał zatem za udowodnioną pracę w szczególnych warunkach w okresie od 4 sierpnia 1976 r. do 31 lipca 1980 r.

Dowód – akta organu rentowego:

- wniosek emerytalny z dnia 10.04.2015 r.,
- świadectwa pracy,
- zaskarżona decyzja ZUS z dnia 6.05.2015 r.

Ponadto Sąd ustalił, iż wnioskodawca w okresie od 25 maja 1981 r. do 31 października 1984 r. był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. na stanowisku kierowca ciągnika. Wnioskodawca wykonywał tam pracę jako traktorzysta, a w okresie letnim dodatkowo jako kombajnista. W okresie od wiosny do jesieni pracował cały czas przy pracach polowych. Natomiast w okresie zimowym pracował głównie w transporcie oraz wykonywał prace remontowe ciągnika.

Wyżej opisane czynności wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Dowód:

- dokumentacja z akt osobowych wnioskodawcy z (...) w P.,
- zeznania świadka M. J.,
- zeznania świadka T. S.,
- przesłuchanie wnioskodawcy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach emerytalnych wnioskodawcy oraz w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P., których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c., a ponadto ich wiarygodność nie została obalona przez żadną ze stron.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków M. J. (2) oraz T. S. (2), a także wnioskodawcy J. L., jako logicznym, spójnym, wzajemnie się uzupełniającym. Wynika z nich jednoznacznie, w jakim charakterze, w jakich warunkach i przy jakich pracach był zatrudniony wnioskodawca w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy J. L. należy uznać za uzasadnione.

Na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2013, poz. 1440 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2 art. 184).

Zgodnie z art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3.

Przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się: okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (art. 32 ust. 1a pkt 1).

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2).

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32).

Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) - pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach określonych w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeśli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Ponadto według § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

W myśl § 3 powołanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia.

Istotą sporu w niniejszej sprawie była kwestia ustalenia, czy wnioskodawca był zatrudniony, co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych.

Poza sporem pozostaje w przedmiotowej sprawie, że wnioskodawca J. L. w dniu 4 października 2013 r. ukończył 60 lat, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, a nadto wykazał na dzień 1 stycznia 1999 r. wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn.

Na podstawie przedłożonej przez wnioskodawcę dokumentacji, Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał za udowodniony staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 6 miesięcy i 9 dni.

Sąd prowadził postępowanie dowodowe w kierunku ustalenia, czy wskazany przez wnioskodawcę okres pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. od 25 maja 1981 r. do 31 października 1984 r. był okresem pracy w warunkach szczególnych. Jak wynika z ustaleń Sądu, wnioskodawca wykonując pracę w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. w okresie od 25 maja 1981 r. do 31 października 1984 r. (mimo braku świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych) wykonywał ją stale, w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy ciągnika. Praca ta niewątpliwie była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych. Wskazane stanowisko wymienione zostało w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w wykazie A, dziale VIII – „W transporcie i łączności”, poz. 3 – „Prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych” oraz w załączniku nr 1 do uchwały nr 24 Zarządu Krajowego Związku (...), K. i Organizacji Rolniczych z dnia 14 czerwca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych kółek rolniczych - w wykazie A, dziale VIII, poz. 3, pkt 1 – „kierowca ciągnika”.

Należy podkreślić, iż nie podlega zaliczeniu cały powyższy okres, ponieważ w czasie zimowym wnioskodawca wykonywał czynności remontowe (a te z kolei nie stanowią pracy w warunkach szczególnych), a zaliczeniu podlega jedynie okres od wiosny do jesieni oraz okresy, gdy świadczył usługi transportowe, bowiem wtedy J. L. wykonywał prace na stanowisku kierowcy ciągnika, a także kombajnisty - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie mniej jednak po odjęciu okresów, gdy trwały prace remontowe ciągnika, pozostały okres pracy u tego pracodawcy niewątpliwie

jest okresem pracy w warunkach szczególnych, a zatem w połączeniu z już zaliczonym okresem przez organ rentowy pozwala na uznanie, iż wnioskodawca wykazał się co najmniej 15 – letnim stażem pracy w warunkach szczególnych.

Należy mieć na uwadze, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, w tym również zeznaniami świadków i stron.

W postępowaniu wszczętym odwołaniem od decyzji organu rentowego Sąd kieruje się regułami dowodzenia określonymi w art. 227-309 k.p.c., zwłaszcza że w przepisach regulujących postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 477⁸ i nast. k.p.c.) nie ma jakichkolwiek odrębności lub ograniczeń. Przeciwnie, art. 473 § 1 k.p.c. stanowi, że w sprawach z tego zakresu nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron, co oznacza, że fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury i renty oraz wysokość tych świadczeń, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi, w tym także zeznaniami świadków i stron.

Z poczynionych wyżej ustaleń wynika, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. spełnił wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania mu prawa do emerytury w świetle wyżej powołanych przepisów.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W niniejszej sprawie wnioskodawca wszystkie przesłanki do nabycia świadczenia spełnił od dnia 4 października 2013 r., jednakże wniosek został złożony 10 kwietnia 2015 r., a więc zgodnie z treścią powołanego przepisu, Sąd ustalił wnioskodawcy prawo do emerytury począwszy od 1 kwietnia 2015 r.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z powołanymi wyżej przepisami prawa orzeczono, jak w sentencji wyroku.